

**Schoolondersteuningsprofielen
Plein013
2016**

RKBS De Borne

Rapport audit

School-Ondersteuningsprofiel IVO

Naam onderwijsvoorziening: RKBS De Borne

Datum bezoek: 3 december, 2015

In opdracht van: Plein013

Rapporteur: Sicco Baas

Sardes, Utrecht

December 2015

Inleiding

Uw school¹ biedt ondersteuning aan leerlingen die speciale onderwijsbehoeften hebben. Wanneer uw school tegen haar grenzen aanloopt, is er de mogelijkheid om de leerling en zijn of haar ouders² te verwijzen naar een andere school, bijvoorbeeld een school voor speciaal (basis)onderwijs.

Scholen verschillen in de ondersteuning die zij (kunnen) bieden. Uit verwijsgedrag van scholen bijvoorbeeld blijkt dit heel duidelijk: een leerling waarbij de ene school tegen de grenzen van haar ondersteuning aanloopt, kan op een andere school zonder al te veel inspanning passend onderwijs krijgen. Soms is de reden makkelijk aanwijsbaar: een school in een gebouw met veel trappen en weinig ruimte is niet zomaar passend voor een leerling in een rolstoel. Maar meestal is het lastiger om aan te geven wanneer een leerling niet, en wanneer wel, op de school terecht kan.

Zowel voor de school zelf, als voor ouders en voor de bovenschoolse organisatie die het bovenschoolse netwerk van ondersteuningsvoorzieningen inricht (schoolbestuur, samenwerkingsverband po Plein013, regionaal netwerk Passend Onderwijs), is het van belang te weten waar de school staat voor wat betreft de ondersteuning en wat mogelijkheden zijn om de ondersteuning te versterken en eventueel uit te breiden.

Uw school maakt onderdeel uit van samenwerkingsverband Plein013. Van alle scholen van dit samenwerkingsverband is in najaar 2013 het ondersteuningsprofiel in kaart gebracht. We brengen de profielen nu, in 2015, opnieuw in kaart, op een vergelijkbare manier als in 2013. De inhoud van de rapportage is iets uitgebreid, en wat anders geordend dan de rapportage in 2013. Wij hopen hiermee de informatie nog beter leesbaar aan te bieden, zonder de vergelijkbaarheid met 2013 te verliezen.

Om het schoolprofiel in kaart te brengen verzamelden wij informatie op vijf domeinen:

1. de *diversiteit* van de leerlingenpopulatie van de school
2. de *ruimte voor verschillen* tussen leerlingen, die de manier van onderwijs geven op de school biedt
3. de beschikbaarheid van *extra voorzieningen* bij de school op de volgende vijf 'velden':
  - a. extra handen / omvang van de klassen
  - b. speciale onderwijsmaterialen
  - c. mogelijkheden van de ruimtelijke omgeving
  - d. expertise (teamexpertise en individuele expertise van leerkrachten/medewerkers)
  - e. samenwerking met (zorg)instanties buiten het onderwijs
4. de *borging* van de extra ondersteuning voor leerlingen in de organisatie van het onderwijs
5. de intensiteit en omvang van de *samenwerking* met anderen binnen het samenwerkingsverband Plein013, en in het bredere onderwijsveld

In termen van vraag en aanbod zou het eerste domein, de leerlingenpopulatie, gekarakteriseerd kunnen worden als de vraag. Aan die vraag komt de school tegemoet met haar aanbod, gekarakteriseerd op de domeinen 2 t/m 5.

Binnen het aanbod van de school heeft het tweede domein een andere status dan de domeinen 3, 4 en 5. De ruimte die de manier van onderwijsgeven biedt voor de verschillende onderwijsbehoeften (domein 2) vormt de basis van de mogelijkheden die de school kan bieden. Bijvoorbeeld inzet van extra voorzieningen (domein 3) heeft minder zin wanneer de school in haar manier van lesgeven heel beperkt om kan gaan met verschillen. Omdat het tweede domein een belangrijk aspect van het profiel is nemen we een korte toelichting op (zie kader).

---

¹ Waar in dit rapport kortheidshalve staat 'school', wordt steeds bedoeld 'school of arrangement', waarbij een arrangement kan zijn een s(b)o, een talentklas of een andere vorm van door het swv georganiseerde ondersteuning.

² Waar in dit rapport kortheidshalve staat 'ouders' wordt steeds bedoeld 'ouders of verzorgers'.

Toelichting op de ruimte voor verschillen in de manier van onderwijs bieden

De ruimte die onderwijs biedt aan verschillen tussen leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door het onderwijsconcept van de school. Meer specifiek: door de mate waarin de lesstof dan wel de individuele onderwijsbehoefte van de leerling uitgangspunt van het lesprogramma is. Dit kan worden gezien als een dimensie die loopt van methode-gestuurd naar leerling-gestuurd.

Aan het ene uiterste van die dimensie staan de scholen die bijna de volledige lestijd de methode als leidraad hanteren. Leerlingen die onvoldoende uit de weg kunnen met de standaardmethode krijgen herhalingsstof, extra instructie of verdiepingsstof – zoals die binnen de methode is gegeven. Het gemiddelde niveau en tempo van de standaardmethode is maatgevend. Scholen die dit concept welbewust hanteren zijn vaak van opvatting dat 'een leerling bij de groep houden' betekent dat de leerkracht zijn of haar uiterste best doet om de zwakkere leerling voor wat betreft zijn of haar prestaties zoveel mogelijk bij de gemiddelde groep aan te laten haken.

Het andere uiteinde van de dimensie wordt bezet door scholen die hun onderwijsconcept afstemmen op de leerlingen die op dat moment de klas vormen. De start ligt bij de individuele onderwijsbehoeften van leerlingen met hun individuele ontwikkelings- en leerlijnen. Het overzicht van die lijnen in de groep geeft mogelijkheid tot het bundelen van de leerlijnen waar deze (bijna) samenvallen. De instructieplanning wordt afgestemd op deze gebundelde leerlijnen. De werkvormen in de groep zijn vaak heteroog, waardoor 'een leerling bij de groep houden' hier een gelijke betekenis heeft voor elke leerling. Bij een dergelijk concept worden veelal ook standaardmethoden en methode-gebonden toetsen gebruikt, maar dan als middel zonder dat zij direct het didactisch en pedagogisch handelen sturen.

Alle scholen hebben te maken met verschillen tussen kinderen. Relevant voor Passend Onderwijs zijn verschillen tussen leerlingen op het gebied van:

- leercompetenties
- leerstijlen
- gedragscompetenties
- gedragsstijlen
- culturele achtergronden
- gezinsachtergronden

Van een extra vergroting van de range van onderwijsbehoeften in een klas is sprake bij combinatieklassen.

Leerkrachten op scholen die vooral methode-gestuurd werken, rekken naarmate er meer verschillende kinderen in hun klas zitten, de mogelijkheden van hun onderwijsaanbod steeds verder op.

Manieren om binnen het methode-gestuurde concept onderwijs te bieden aan leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften zijn o.a.:

- het groeperen van handelingsplannen;
- het werken in niveaugroepen;
- zelfstandig werken;
- vergroting van de expertise van de leerkracht;
- incidentele toepassing van vormen van leren in heterogene groepen;
- de keuze van methodes die heel veel ruimte bieden voor gedifferentieerd werken.

Omdat het uitgangspunt van de les bepaald is door de centrale aanpak van de methode, betekent elke nieuwe onderwijsbehoefte een extra aanpassing bij die aanpak. Wanneer veel aanpassingen nodig zijn, beleeft de leerkracht dit vaak als een stapeling van taken, en daarmee als een toenemende belasting. Soms uit zich dit door de behoefte van de leerkracht aan steeds meer orde en rust in de klas, om de controle te kunnen houden over alle verschillende activiteiten die gelijktijdig plaatsvinden. Met het toenemen van de organisatorische belasting van de leerkracht, blijft er minder tijd en energie over voor het ter plekke inspelen op specifieke behoeften van leerlingen op het moment dat die zich aandienen.

Het methode-gestuurde onderwijsconcept is begrensd in haar capaciteit om kinderen met andere onderwijsbehoeften op te nemen.

De informatie voor dit school-ondersteuningsprofiel is verzameld door middel van

- een beperkt documentatie-onderzoek (organisatie en kengetallen school)
- een interview met sleutelfiguren uit de school (minimaal de directeur, een intern begeleider, een leerkracht en een ouder) - aanwezig waren:
  - Mevr. Monique Aben (dir)
  - Mevr. Gerke Ruitkamp (IB gr. 1-3)
  - Mevr. Marloes Bastianen (IB gr. 4-8)
  - Mevr. Kristel Janssen (consulent)
  - Dhr. Jeroen Zeeuwen (ouder)
- observaties bij enkele lessen: gr. 3 rekenactiviteit, twee groepen 4 leesactiviteit en rekenactiviteit, gr 8, taalactiviteit: evaluatie gebruik Snappet
- een teamgesprek - aanwezig waren: een representatief deel van het team

Het interview en de observaties richtten zich vooral op *de stand van zaken*, op hoe in de praktijk van nu de lessen gegeven worden, en wat de mogelijkheden zijn voor leerlingen die een ongewone ondersteuningsbehoefte hebben.

Het teamgesprek is gevoerd aan de hand van een aantal stellingen en uitspraken. De focus van het gesprek ligt bij de *opvattingen en ambities* van de gespreksdeelnemers als het gaat om het bieden van onderwijs aan leerlingen met een verschillende onderwijsbehoefte.

Het beeld van de stand van zaken (interview en observaties) en de opvattingen en ambities (teamgesprek) vullen elkaar aan.

De profielsamenvatting die hierna volgt geeft een overzicht over alle opbrengsten, samengevat door de rapporteur in een weging ten opzichte van andere scholen van dezelfde schoolsoort. Waar mogelijk is de vergelijking gemaakt met het gemiddelde van de Nederlandse scholen zoals die uit statistisch overzicht en onderzoek bekend is. In aanvulling daarop profileren wij de school op basis van onze ervaring met audits op honderden scholen. Vanuit het streven om de betrouwbaarheid van de profilering zo hoog mogelijk te stellen, is de profilering bovendien getoetst aan onderling afstemming tussen de auditoren die de scholen van Plein013 bezochten.

Na de profielsamenvatting staat in de *bijlage: opbrengsten interview* de belangrijkste informatie zoals die is aangereikt door de geïnterviewden, aangevuld met informatie uit het dataformulier.

Beide onderdelen, de *profielsamenvatting* en de *opbrengsten interview*, volgen de indeling in de vijf domeinen, zodat u de informatie eenvoudig aan elkaar kunt koppelen.

Wij wijzen er op dat de informatieverzameling veelzijdig en uitgebreid is geweest, maar niet alle informatie van alle leerkrachten betrof, en bovendien beperkt is door het karakter van een momentopname.

Profielsamenvatting: positie van de school, grenzen en groeimogelijkheden

Korte impressie van de school:

De Blaak is een wijk in Tilburg West, De Borne is een van de twee basisscholen in de wijk. Deze twee scholen staan naast elkaar. De Borne bestaat ruim 35 jaar en is sinds 2006 gehuisvest in een nieuw gebouw. Het gebouw heeft 12 groepslokalen, verdeeld over 2 verdiepingen. De lokalen bevinden zich grotendeels rondom de gemeenschapsruimte. Ieder lokaal heeft een schuifwand waardoor vanuit het lokaal de gemeenschapsruimte gebruikt kan worden. Voor de lokalen op de 1^e verdieping kan op deze manier de hal erbij getrokken worden, waardoor er ook meer werkruimte ontstaat.

Ten tijde van de audit zaten bijna 370 leerlingen op de school, verdeeld over 14 groepen, te weten: 4 groepen 1/2, 2 groepen 3, 4, 5 en een groep 6,7 en 8. De school heeft 2 lokalen van de buur-school in gebruik.

Het motto van de school is: Je voelt je thuis op de Borne.

In de schoolgids is vermeld dat het team zich beseft dat de sfeer waarin een kind moet opgroeien van groot belang is. Elk kind moet zich prettig en veilig voelen op school. Pas dan kan deze zich maximaal ontwikkelen. De Borne biedt deze veiligheid en leert het kind ook om kritisch te zijn en voor zichzelf op te komen.

De school wil zoveel mogelijk rekening houden met de geaardheid van de kinderen. Want er zijn grote verschillen in ontwikkeling, begaafdheid, belangstelling, motivatie en milieu en voor deze verschillen moet ruimte zijn.

Samen met ouders wil zij een bijdrage leveren aan het functioneren van elk kind op zijn eigen niveau, onder het motto: "Verschillen zijn er, wij doen er wat mee".

De school is steeds in beweging om ervoor te zorgen dat het onderwijs zo is ingericht dat iedereen zich optimaal kan ontwikkelen. Vroeger werd er frontaal lesgegeven en werd één manier van leren (oplossingsstrategieën) aangeboden. Nu wordt gekeken naar het individuele kind en aangesloten bij de onderwijsbehoefte van dat kind. Volgend schooljaar gaat er groepsdoorbroken lesgegeven worden. De groepen 1 t/m 4 zijn dan een onderwijseenheid en de groepen 5 t/m 8 ook

De Borne is een van de 20 scholen van het Tilburgse Katholieke schoolbestuur Xpect-primair.

Domein 1: Diversiteit van de leerlingenpopulatie

Domein 1. Kijkend naar de bevroagde aspecten van *de leerlingenpopulatie* is de populatie van de school ten opzichte van ten opzichte van andere scholen in Nederland

- ☒ meer homogeen
- ☐ vergelijkbaar
- ☐ meer heterogeen

Domein 2: Ruimte voor verschillen

In het volgende schema wordt het onderwijsconcept van De Borne weergegeven in de relatie tussen de mate waarin de lesmethode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden.

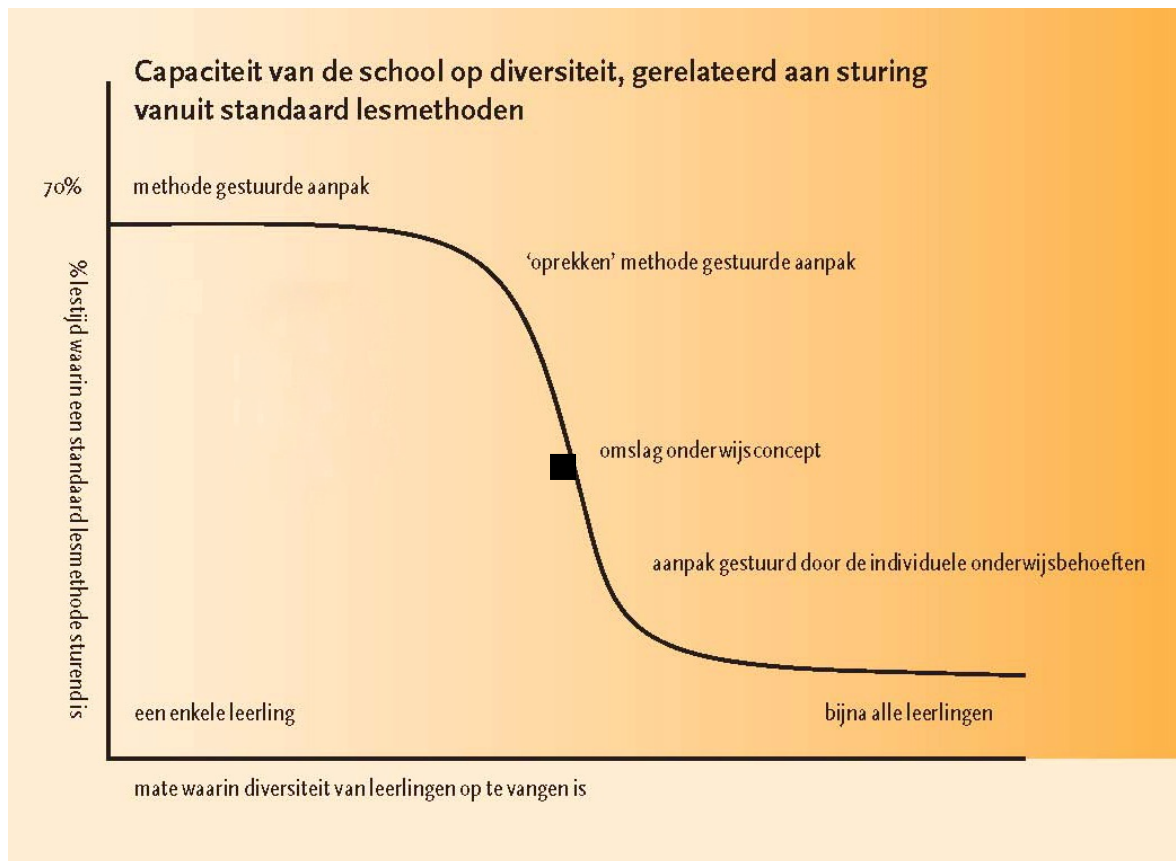
De gebogen lijn geeft van links naar rechts een mogelijk model van de ontwikkeling van een onderwijsconcept, startend bij het leerstofjaarklassensysteem met een strakke hantering van standaardmethoden. Via het oprekken van de methode-gestuurde aanpak toont het model een omslag in de aanpak naar het starten van de lesinhoud bij de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen in de klas.

Let wel: de richting van links naar rechts geeft alleen een wenselijke richting aan wanneer:

- De school meer ruimte wil bieden aan de bestaande diversiteit onder de leerlingen.
- De school meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs wil kunnen bieden.
- De leerlingenpopulatie van de school steeds meer divers wordt.

Scholen bevinden zich ergens op de gebogen lijn.

De Borne bevindt zich op positie ■

Domein 2. De antwoorden op de vragen over de manier van onderwijzen en het *omgaan met verschillen* geven het beeld van een school die

---

- ☐ basisondersteuning biedt aan leerlingen (passend bij een netwerkschool)
- ☐ enige extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een netwerkschool plus)
- ☒ veel extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
  - ☒ mede door een duidelijke aanpak, gedragen door het volledige team (passend bij een brede ondersteuningsschool)

Domein 3: De vijf velden van voorzieningen

Domein 3. De school heeft meer dan de fundamentele *voorzieningen* voor wat betreft

---

- ☒ extra 'handen' in de klas, te weten: als opleidingsschool zijn er altijd studenten aanwezig.
- ☐ onderwijsmaterialen
- ☐ de ruimtelijke omgeving
- ☐ specialistische expertise
- ☐ contacten met externe relaties

Deze beschikbaarheid van voorzieningen past bij een netwerkschool

Domein 4: Borging

Domein 4. De borging in de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen gebeurt

---

- ☒ op alle gevraagde aspecten overwegend planmatig (passend bij een smalle ondersteuningsschool, een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☐ op de meeste gevraagde aspecten planmatig, op enkele niet (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ op enkele gevraagde aspecten planmatig, op de meeste niet (passend bij een netwerkschool)
- ☐ op geen enkele van de gevraagde aspecten planmatig

Domein 5: samenwerking binnen het onderwijs

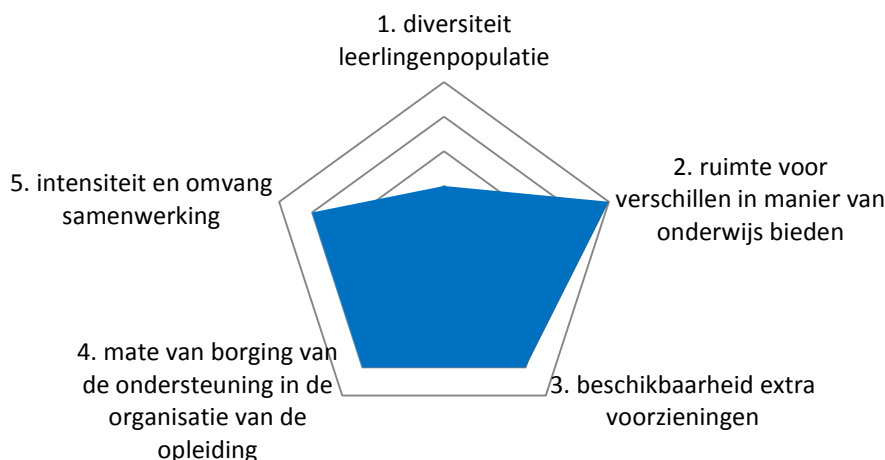
Domein 5. De samenwerking met onderwijspartners binnen en buiten Plein013 is

---

- ☐ intensief, in een stevig netwerk met veel partners (passend bij een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☒ intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
- ☐ matig intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ beperkt (passend bij een netwerkschool)

Het ondersteuningsprofiel in één oogopslag

Over het geheel genomen is De Borne te karakteriseren als een **brede ondersteuningsschool**

Er zijn verbanden tussen de vijf onderdelen van het ondersteuningsprofiel. De diversiteit van de leerlingenpopulatie (1) zegt iets over de noodzaak van omgaan met verschillen (2). De effectiviteit van extra voorzieningen (3) hangt samen met het onderwijsconcept (2). Enzovoort.

Elk van de vijf onderdelen van het profiel is weergegeven op een vijfpuntschaal in een van de punten van bovenstaande vijfhoek: van beperkt (dicht bij het centrum van de vijfhoek) tot ruim (aan de buitenrand van de vijfhoek). Deze visualisatie is bedoeld als 'radar' voor opvallende kenmerken van het profiel; er is geen 'wenselijke' vorm.

Dit profiel geeft een beeld van de situatie op basis van documenten, het interview, de waarnemingen tijdens de observaties, en de informatie die bij het teamgesprek naar boven kwam.

Een korte toelichting, per domein, op de plaatsing in de grafiek vullen wij voor domein 2 tot en met 5 aan met een suggestie voor verdere ontwikkeling, voor *het geval dat* verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is. Dit laatste zeggen wij met nadruk, wij hebben geen opvatting over die wenselijkheid.

1. Over de diversiteit van de leerlingenpopulatie.

Hierbij kijken wij naar een combinatie van achtergrondkenmerken van leerlingen, en kenmerken van leren en gedrag.

Toelichting op de profilering:

De achtergrondkenmerken van de leerlingen zijn voornamelijk homogeen, de cognitieve vaardigheden zijn gemiddeld tot hoog en gedragsmatig is de problematiek aan het afnemen.

2. Over de ruimte voor verschillen binnen het onderwijsconcept.

Dit gaat over de manier van lesgeven in de groep. Belangrijk zijn onder meer de wijze waarop de les is ingericht, de diversiteit in het lesmateriaal, en de mate van dialoog of interactie tussen leerkracht en leerling, en tussen leerlingen onderling.

Toelichting op de profilering:

Door het onderwijsconcept, dat nog steeds in ontwikkeling is, is er veel ruimte voor verschillen. Leerlingen moeten veel werken met concrete materialen, zelf ontdekken en samenwerken in vrije opdrachten. In de onderbouw wordt aan leerdoelen in ateliers gewerkt, in een atelier kiest het kind zelf voor een bepaalde werkvorm. In de midden- en bovenbouw is de methode de leidraad maar gaat het vooral om de te behalen doelen. De instructie van de leraar is kort en de zelfwerkzaamheid van de

leerlingen is hoog. Voor de zaakvakken wordt gewerkt met de Da Vinci methodiek en zijn de leerlingen door de hele school bezig met het maken van opdrachten en oplossen van vraagstukken. De leraar is dan meer begeleider dan docent.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Het team van De Borne is voortdurend bezig om hun vernieuwend onderwijs verder te ontwikkelen. Volgend schooljaar gaat er groepsdoorbroken lesgegeven worden. De groepen 1 t/m 4 zijn dan een onderwijseenheid en de groepen 5 t/m 8 ook. Wel wordt de dag gestart en beëindigd in de thuisgroep (een groep 1/2 of 3 etc.) en verder zijn er doelgerichte leeractiviteiten op het niveau van groepen 1 tot 5 en van 5 tot en met 8.

3. *Over de beschikbaarheid van extra voorzieningen.*

Extra voorzieningen zijn: extra 'handen' in de klas (of klassenverkleining), extra onderwijsmaterialen, extra mogelijkheden in de ruimtelijke omgeving, specialistische expertise, en samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

Doordat De Borne opleidingsschool is structureel 'extra handen' aanwezig. Deze 'extra handen' worden hoofdzakelijk in de groep ingezet. Alleen RT voor de leerlingen met een OPP gebeurt vaak buiten de groep.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

De visie van het team en wijze waarop naar kinderen en hun mogelijkheden wordt gekeken maakt dat de ontwikkeling naar vernieuwend onderwijs nog niet is afgerond. De wijze waarop het onderwijs wordt gegeven en is georganiseerd maakt dat leerlingen veel zelfstandigheid krijgen, ze kunnen het zelf. Kortom de school is al volop bezig met zich ontwikkelen.

4. *Borging van de ondersteuning in de organisatie van de school.*

Van stevige borging is sprake wanneer er beleid, leerlingvolgsystemen, procedures en afspraken zijn, die voor alle betrokkenen helder zijn en door alle teamleden worden toegepast. Een heldere, consistent toegepaste taakverdeling is onderdeel van de borging.

Toelichting op de profilering:

De ondersteuningsstructuur wordt planmatig uitgevoerd, passend bij de ontwikkeling die de school doormaakt en als onderdeel van het kwaliteitszorgsysteem. Dit betekent dat het onderwijs en haar opbrengsten voortdurend worden geëvalueerd en er steeds aanpassingen worden gedaan.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Verder ontwikkeling van dit domein is gaande, passend bij de schoolontwikkeling

5. *Over de intensiteit en omvang van de samenwerking.*

Gekeken wordt naar de mate waarin de begeleiding van de leerling binnen het onderwijs wordt afgestemd met die van de verschillende partners buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

De Borne heeft zelf veel expertise in huis passend bij de behoefte van de populatie. Wanneer de school het nodig acht roept zij ondersteuning van anderen in, altijd in samenspraak met ouder. Geregeld dragen ouders ondersteunende experts aan, het team gaat dan samen met hen oplossingsgericht aan de slag.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

De externe deskundigheid die de school noodzakelijk acht wordt gehaald en is naar behoefte beschikbaar. Verdere ontwikkeling lijkt vooralsnog niet noodzakelijk.

Samenvatting opvattingen en ambities van het team gericht op het omgaan met leerlingen die een speciale ondersteuningsbehoefte hebben:

Het team heeft hoge ambities in het realiseren van onderwijs voor alle kinderen. Het onderwijsconcept wordt passend gemaakt voor de populatie die de school bezoekt, waarbij leren en leren van elkaar in een

betekenisvolle context, voorop staat. Deze ontwikkeling is nog niet afgerond en zal continue vernieuwd worden. Het denken in mogelijkheden, oplossingsgericht en vertrouwen hebben in de hoge ambities voor kinderen en voor zichzelf is hierbij een van voorwaarden.

Bijlage: Opbrengsten interview

Domein 1: de diversiteit van de leerlingenpopulatie:

De leerlingen op de school verschillen in hun achtergrond v.w.b.:

- *opleidingsniveau van de ouders, sociaaleconomische achtergrond:*

- ☒ weinig, het opleidingsniveau en de sociaaleconomische achtergrond is over het algemeen
- ☐ laag
- ☐ gemiddeld
- ☒ hoog
- ☐ matig
- ☐ sterk

Toelichting:

Er komen steeds meer zij-instromers van andere scholen uit de regio, vooralsnog betekent nog geen verschuiving achtergrondkenmerken van de leerlingen.

- *thuis taal:*

- ☒ weinig
- ☐ matig
- ☐ sterk

Toelichting:

Vooraf Nederlandstalig

- *culturele achtergrond*

- ☒ weinig
- ☐ matig
- ☐ sterk

Toelichting:

Hoofdzakelijk Nederlandse cultuur.

De leerlingen op de school verschillen v.w.b.:

- *niveau van leren*

- ☐ weinig
- ☒ matig
- ☐ sterk

Toelichting:

Veel diversiteit in de mogelijkheden van de leerlingen, over het algemeen zijn de leerlingen cognitief sterk en variëren de toetsscores tussen de 3 en de 1.

- *leerstijlen*

☐	weinig
☐	matig
☒	sterk

Toelichting:

Er is veel diversiteit in leerstijlen en de school heeft hiervoor een breed aanbod voor manieren van leren ontwikkeld. De leerlingen, met name in de onderbouw, hebben veel keuzevrijheid in werkvormen, door middel van werkhoecken (ateliers). Het varieert van veel concreet materiaal naar coöperatief leren, zelfstandige werkvormen, motorisch bezig zijn en steeds meer zelf ontdekken.

Hoeveel leerlingen hebben

- *speciale behoeften in het verwerken van informatie*

☒	weinig (minder dan 20 %)
☐	een matig aantal (20 tot 40 %)
☐	veel (meer dan 40%)

Toelichting:

Wanneer er speciale behoeften zijn met betrekking tot het verwerken van informatieve informatie is dat vooral in het hanteren van de executieve functies, zoals: planning, aandacht, gedragsregulatie, taakinitiatie, organiseren van je gedrag in de klas.

- *speciale behoeften in het gedrag, in de omgang (begrenzing van het gedrag, stimulering tot activiteit, begrip van de sociale omgang)*

☒	weinig (minder dan 20 %)
☐	een matig aantal (20 tot 40 %)
☐	veel (meer dan 40 %)

Toelichting:

Doordat leerlingen veel eigen keuzes kunnen maken en activiteiten kiezen die zij willen doen is gedragsproblematiek (externaliserend) sterk afgenomen. Sommige leerlingen kunnen moeilijk keuzes maken en kunnen zich moeilijk concentreren, hierin worden zij begeleid en ondersteund.

Domein 2: de ruimte die de manier van lesgeven biedt voor speciale ondersteuningsbehoeften,

Tijdens het interview is gevraagd de manier van lesgeven te plaatsen op een aantal dimensies.

Karakteriseer het onderwijs op de school op de onderstaande dimensies. Een '1' betekent sterk in de richting van de eerste pool en een '4' sterk in de richting van het tweede uiterste.

	1	2	3	4	
overdragen van kennis	☐	☐	☒	☐	zelf ontdekken
kennis verwerven	☐	☐	☒	☐	werken met kennis
klassikaal leren	☐	☐	☒	☐	individueel en groepjes-leren
sturing van het leren door de leerkracht	☐	☒	☒	☐	leerlingen sturen eigen leren
alle leerlingen op basisniveau brengen	☐	☐	☐	☒	het maximale uit elke leerling halen
leerstof bepaalt leerweg	☐	☐	☒	☐	beginsituatie leerling bepaalt leerweg
nadruk op gestructureerde opdrachten	☐	☐	☒	☐	nadruk op vrije opdrachten
gelijke normering prestaties	☐	☒	☐	☐	beoordeling t.o.v. eerdere eigen prestaties
beoordeling door leerkracht	☐	☒	☐	☐	zelfbeoordeling door leerling
evaluatie onderwijs door leerkracht	☐	☒	☐	☐	evaluatie samen met leerlingen

Toelichting:

- Kennis verwerven door middel van het werken met kennis is het uiteindelijke doel. De onder- en bovenbouw zijn al redelijk op weg, met name tijdens de Da Vinci lessen.
- In de middenbouw is de leerkracht nog veel sturend bezig, terwijl dit in de onder- en bovenbouw steeds minder gebeurt.

Hoe wordt binnen de school met speciale onderwijsbehoeften omgegaan?

Reactie op speciale onderwijsbehoeften

- ☐ vooral met individuele aandacht, buiten de groep
- ☐ vooral met individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep
- ☒ vooral met groepsaandacht in homogene subgroepen
- ☒ vooral met individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaanpak

Toelichting:

Individuele aandacht buiten de groep is nog wel een werkvorm maar zal steeds minder plaatsvinden. Doel: alle begeleiding in de groep, als onderdeel van een activiteit passend in de groepsactiviteit.

Differentieert de onderwijsaanpak van de school voor verschillen op leerstijlen van leerlingen (reproductiegericht, ervaringsgericht, betekenisgericht, oplossingsgericht)?

- ☒ ja, dat is geïntegreerd in de onderwijsaanpak van de school
- ☐ incidenteel, als een leerling opvalt op leerstijl – of incidenteel, door enkele leerkrachten
- ☐ nee, niet of nauwelijks

Toelichting:

Door het aanbod met veel diversiteit in werkvormen, kiezen kinderen werkvormen die bij hen passen. Hierdoor worden leerstijlen zoveel mogelijk benut.

Hoe zijn groepen/klassen ingedeeld (welke leerjaren worden gemengd, wat is de omvang van de groepen en de bezetting met leerkrachten)?

Op De Borne wordt nu nog met het leerstofjaarklassensysteem gewerkt. Omdat de school / het team met vernieuwend onderwijs aan de slag is zal komend schooljaar het jaarklassensysteem steeds meer worden losgelaten en meer per bouw lesgegeven worden. De combinatie of samenvoegen van 1 t/m 4 en van 5 t/m 8 zal dan aan de onderwijskundige eenheid zijn waarin les wordt gegeven. Nog wel met 'thuisgroepen' voor de leerlingen, om de dag te starten en te eindigen. Dit betekent dat het onderwijs meer doelgericht gaat worden en dat van daaruit de leerlijnen ontstaan.

Karakterisering van het onderwijs op de school.

Hoe groot is naar uw inschatting:

het percentage leerkrachten dat in de kerndoelen en leerlijnen (minimaal van het eigen leerjaar) beheerst (parate kennis): 60%

het percentage leerkrachten dat in staat is didactisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 90%

het percentage leerkrachten dat in staat is pedagogisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 95%

het percentage leerkrachten dat initiatief neemt tot dialoog met de leerling om het lesaanbod af te stemmen met de ondersteuningsbehoefte van de leerling: 80%

de mate waarin de begeleiding een individuele aanpak is dan wel een teamaanpak

- ☐ vooral individuele aanpak van leerkrachten
- ☐ aanpak gedeeld door enkele leerkrachten
- ☒ teamaanpak

Toelichting:

Het onderwijsconcept, waaronder natuurlijk ook de extra begeleiding valt, is een teamkeuze en ook de verantwoordelijkheid van het team. De Interne Begeleiding is hier onderdeel van en veel op zoek, samen met de leerkrachten, naar de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van de leerlingen.

de mate waarin (ouders en) leerling betrokken worden bij de manier van lesgeven

- ☐ niet of nauwelijks
- ☐ soms
- ☒ vaak

Toelichting:

De school probeert de ouders zoveel mogelijk mee te nemen in haar ontwikkeling. Op info avonden is de nieuwe visie besproken en uitgelegd, er is een klankbordgroep opgericht en er zijn veel informele gesprekken. De betrokkenheid en belangstelling van de ouders is groot.

Teamexpertise

Op welke onderwerpen is er sprake van teamexpertise (expertise die gedeeld wordt door **alle** leden van het team, en die door **alle** leden van het team in samenwerking in praktijk gebracht wordt)? Voorbeelden zijn teamexpertise op bepaalde didactische of gedragsmatige aanpakken, of teamexpertise in het betrekken van ouders en leerlingen bij de bepaling van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.

Er is veel teamexpertise op het gebied van vernieuwend leren, de school volgt een traject met externe begeleiding om dit vorm te geven. Dit betekent dat er meer in doelgericht onderwijs gedacht wordt en dat hier inhoudelijk en organisatorisch 'handen en voeten' aan gegeven moeten worden.

Domein 3: de beschikbaarheid van extra voorzieningen

op de leslocatie:

- Extra begeleiding
  - in de klassen/groepen: welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?

Toelichting:

De Borne heeft structureel uit de eigen formatie weinig extra handen, maar omdat het een opleidingsschool is, is er in bijna iedere groep een PABO-stagiaire.

- **buiten** de klassen/groepen: welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?

Toelichting:

Zie hierboven. In principe wordt de extra ondersteuning in de groep uitgevoerd. Veel pre-teaching gebeurt tijdens de Opmaat en de 7 OPP-leerlingen krijgen buiten de groep RT.

opsomming, zie ook onderstaand schema

Te gebruiken afkortingen voor functionarissen:

(Lkr. = leerkracht, Vlkr. = vakleerkracht, OA = onderwijsassistent, RT = remedial teacher, AB = ambulant begeleider, OU = ouder/verzorger, LIO = leerkracht in opleiding, ST = stagiaire)

Groep	Functionaris(sen)	Aantal uren per week	Aantal betrokken lln.
14 groepen	Lkr	14,7 WTF	
	directie	1,0 WTF	
	IB	1,0 WTF	
	Lkr plusgroep	0,3 wtf	
	Orthopedagoog onderzoek	0,066 WTF	
	RT	0,1628 WTF	
	Lkr techniek	0,2 WTF	
	Lkr cultuur	0,2 WTF	
	Lkr coaching studenten/mentoren	0,277 WTF	
	administratie	0,8 WTF	
	congierge	1,8 WTF	

	Lkr bewegingsonderwijs	0,5 WTF	
	Consulent plein 013		
	SMW		
	Stagiaires PABO Stagiaires OA Stagiaires Pedagogiek Stagiaires bewegingsonderwijs Stagiaires cultuur		
	ouders	Structureel iedere ochtend bij Op Maat	

opmerkingen:

De Borne is een opleidingsschool, waardoor er iedere dag meerdere studenten aanwezig zijn.

Er is samenwerking met Cultlab die studenten verzorgen voor culturele activiteiten in de groepen. Studenten die inspiratiesessies verzorgen voor leerkrachten.

Daarnaast werken zijn culturele experts aan de school verbonden voor het geven van workshops aan alle groepen en scholing van de leerkrachten.

Twee leerkrachten maken gebruik van de lerarenbeurs om een Master opleiding te volgen.

- *Speciale onderwijs/werkmaterialen voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften beschikbaar binnen de school:*

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale didactische kenmerken

Aangepaste leerlijnen:

- alternatieve methodes, nl. Kien, rekentijgers, flits, rekentuin, taalzee, Kurzweil, andere ICT apps
- gericht op zelfredzaamheid, nl. time-timers, meichenbaum
- met een lager tempo, veel herhalen, nl. Estafette lezers, flits, Boom, ICT apps
- gericht op visuele informatieverwerking, nl. ICT gebruik zoals ipads, surfaces, computers, enz
- gericht op sensomotorische informatieverwerking, nl. fijne motoriekkist, schuurpapier letters, diverse materialen (oa, klei, kinetisch zand, scheerschuim, ...)
- uitgaand van sterk eigen probleemoplossend vermogen, nl.
- anders, nl materialen voor kinderen met een hoger tempo, projectenballade, webkwesties, scratch, enz.

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale pedagogisch/psychologische kenmerken

Onderwijsmaterialen ondersteunend bij:

- methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, nl. Marietje Kessels, groepsplan gedrag, kanjertraining,
- begrenzing van het gedrag, nl. Protocol grenzen aan gedrag, gespreksformat
- uitdaging tot alertheid en activiteit, nl. energizers, ICT toepassingen, coöperatieve opdrachten, open opdrachten, leerarrangementen

Aanpassingsvermogen aan kindspecifieke fysieke belemmeringen (in aanvulling op de didactische materialen)

Aanwezige materialen: aangepast meubilair, zitzak, koptelefoons, wiebelkussens, aangepast schrijfmateriaal, concentratie hokjes ect.

- *Ruimtelijke voorzieningen, in en rond de school*

aparte extra ruimtes voor didactische begeleiding

Alle ruimtes, zoals kantoortjes, kleine spreekkamers e.d. en zelfs de lerarenkamer worden tijdens de lessen benut door leerlingen al of niet met een begeleider.

aparte extra ruimtes voor bewegingsbehoeften

Niet van toepassing

aparte extra ruimtes voor verzorging / rust

Niet van toepassing

buitenruimten

Normaal schoolplein met enige uitbreiding in een openbare buitenruimte.

- *Specialistische expertise op hbo/wo-niveau*

<i>binnen de school zelf beschikbaar</i>	<i>buiten de school snel toegankelijk</i>	
	X	visuele beperkingen
	X	auditive beperkingen
	X	spraak/taal belemmeringen
X		cognitieve beperkingen
X		motorische beperkingen
	X	beperkingen door langdurige ziekte
X		Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)
X		ADHD
X		dyslexie
X		overige psychiatrische aandoeningen
X		gedragsproblemen
	X	onderwijsachterstanden andere culturen
X		anders, nl. Hoogbegaafdheid

Toelichting:

- Voor onderwijsachterstanden andere culturen is wel ervaringsdeskundigheid aanwezig.
- Verder is er expertise op het gebied van:
  - Beelddenken
  - NLD (Non Verbal Learning Disability)
  - SVIB / coaching
  - Diverse masters SEN
  - Technologie en cultuur

- *Samenwerking met instanties buiten het onderwijs.*

	<i>nooit</i>	<i>soms</i>	<i>regelmatig</i>	<i>vaak</i>
SMW				x
Bureau Jeugdzorg			x	
GGD				x
GGZ		x		
MEE		x		
(Kinder)ziekenhuis		x		
Revalidatiekliniek		x		
Justitiële inrichting	x			
Gemeente, leerplicht		x		
Politie				
anders, nl. ...				

Toelichting:

Verder zijn er regelmatig contacten met en wordt samengewerkt met:

Steunpunt Hoogbegaafdheid
Steunpunt Autisme
Externe RT-ers
Logopedie
Dyslexiebehandelaars

Domein 4: de borging van de extra ondersteuning in de organisatie van de school

- *het 'eigenaarschap' van de extra ondersteuning: wie is verantwoordelijk voor een goed verloop van het onderwijsleerproces van de leerling met speciale ondersteuningsbehoeften?*

De leerkracht is volledig verantwoordelijk voor het welbevinden en de ontwikkeling van alle leerlingen. Natuurlijk in samenwerking met IB en management.

- *de plaats van de extra ondersteuning binnen het beleid van de school*

De ondersteuningsstructuur is onderdeel van het reguliere schoolbeleid.

- *volgsystemen voor de didactische voortgang, en voor de sociaal-emotionele voortgang*

Gebruikt wordt het Cito-LVS in combinatie met ParnasSys. Voor SEO wordt 'Zien' gehanteerd.

- *planmatige aanpak van de extra ondersteuning: signalering, besprekingen, evaluaties, overdrachten e.d. (bijvoorbeeld a.d.h.v. de één-zorgroute)*

De planmatige aanpak van de extra ondersteuning is beschreven in het ondersteuningsplan, de uitvoering geschiedt volgens dit plan.

- *aanwezigheid van protocollen (dyslexie, dyscalculie, medische begeleiding zoals bijv. bij suikerziekte, pesten)*

De gebruikelijke protocollen worden gehanteerd zoals, dyslexie protocol, protocol medisch handelen en ook het allergie protocol, protocol voor diabetici en het verkeersprotocol. Op de website zijn de volgende protocollen beschikbaar: Protocol Grenzen aan gedrag / Protocol Groepsvorming / Protocol Ongewenst gedrag

- *wat is de rol van de ouders en de mate van betrokkenheid bij:*
  - *het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling*
  - *het bepalen van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
  - *het uitvoeren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
  - *het evalueren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

Het team van De Borne betreft de ouders bij alle stappen die het neemt om de onderwijsbehoefte vast te stellen, bij het bepalen van de aard en de uitvoering van de begeleiding. De opbrengsten van deze extra ondersteuning wordt met de ouders geëvalueerd.

Omdat de schoolontwikkeling snel gaat en de school niet wil dat de ouders een informatieachterstand krijgen zijn er geregeld informatieavonden en nieuwsbrieven. De school heeft een ouder-klankbord groep ingesteld om de ouders mee te laten denken over de vernieuwingen die in gang gezet worden.

Domein 5: de intensiteit en omvang van de samenwerking met anderen in het onderwijs

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen waarmee de school haar voedingsgebied deelt? Kent de school de andere scholen, bijvoorbeeld hoe de andere scholen omgaan met extra ondersteuning en hoe zij omgaan met verschillen?*

Dat is de school naast De Borne en de samenwerking is prima. Er zijn geregeld gesprekken, een aantal organisatorische zaken worden afgestemd en inhoudelijk houdt men elkaar op de hoogte van de ontwikkelingen.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de overige reguliere basisscholen binnen Plein013?*

Deze samenwerking is nihil.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen binnen het eigen schoolbestuur?*

Deze samenwerking krijgt steeds meer vorm door o.a. de Xpect primair- academie, het DB, het IB-netwerk en netwerken voor leerkrachten.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de centrale diensten van Plein013?*

Samenwerking is er vooral met en door de consulent. Er is geregeld contact met het Steunpunt hoogbegaafdheid, Steunpunt voor autisme en Playing for succes.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de voor- en vroegschoolse instellingen, en met het voortgezet onderwijs?*

De samenwerking met de voor- en vroegschoolse organisaties is opgestart, zowel met de PSZ als met de BSO (Kinderstad / Pro-kind) Inhoudelijke afstemming komt langzaam van de grond. De overdracht, zowel warm als hard, gaat goed.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de scholen voor sbo en so?*

Met S(B)O is de samenwerking vooral gericht op individuele leerlingen, zowel plaatsingen als terugplaatsingen. Onlangs is er samen met SO (cluster 3) een pilot uitgevoerd om te proberen een leerling op proef terug te plaatsen. Met alle leerlingen die eens overplaatst zijn naar een ander onderwijsarrangement (bijv. S(B)O) is nog steeds contact en als het even kan probeert De Borne deze leerlingen ook nog een dagdeel te begeleiden.

Afsluitende opmerkingen:

Het resultaat van de ontwikkeling die de school (het team) heeft ingezet zal ertoe leiden dat de school steeds meer leerlingen met een 'extra' ondersteuningsbehoefte kan opvangen en bieden wat zij nodig hebben. Het team laat zien dat zij kijkt naar mogelijkheden van kinderen en dat zij vertrouwen in kinderen hebben. Het vernieuwend onderwijs krijgt steeds meer vorm en de durf om steeds meer het leerstofjaarklassensysteem los te laten is een ontwikkeling die past in Passend Onderwijs.